

3 КАПЕЛЕЮ БАНДУРИСТІВ ПО УКРАЇНІ

Написала Мiroся Стефанюк

Поверніть на Україну. Довго очікуваний, вітряний, здійснений. Повний радості і смутку. В тих, що ждали, як і в тих, що були ждані тут і там. Ми не були просто свідками історичних моментів, а були живими учасниками. Хотілося з тих глибоких, бурхливих почувань сплести яскравий вінок, носити його гордо і гідно та поділитися з кожним українцем, котрий питає: а як там було? Бо звичайними словами неможливо описати всіх тих сподівань, сприймань, переживань. Словами можна тільки розповісти про хронологію подій, та намагається щось трошки передати з того що сталося, бачилося, відчувалося...

Історичне концертне тур не Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка по Україні уніфікалося неформальними успіхами. Від першої зустрічі з рідними на львівщині в Києві, де гучно лунали наші національні гімни „Ще не вмерла України“, у кожного з нас без вимови, від наймолодшого до найстаршого, зачепило щось притягало в серці та хвилювало до глибини, зворушало до ширших відкритих сил. І так було в кожному місті, на кожному концерті, при кожній зустрічі, у виконавців як і в слухачів.

Розпочалося величезними концертами в нашій золототрої столиці, в Державному Театрі Опери та Балету та в Палаці Культури „Україна“. Описав виступ на Шевченківській горі в Каневі, а відтак маршрута снувалося по східних землях — крізь Полтавську колицьку кобзарського мистецтва до Харкова та на Донбас. Із шахтарського Донецького ілемо, по черзі, в Запоріжжя, Дніпропетровське, Кривий Ріг та Вінницю, а відтак галицькими пламами, мануальною до Чернівців, Івано-Франківського й Тернопільського та кінчаючи турне концертами у Львові. Разом 15 концертів на протязі 16-ох днів!

Малі скрізь заповнені ширь, всі квитки впродовж заздалегідь. Майже в кожному місті, завдяки нашому старанню, перед самим концертом випускають на залю й тих хто не зміг прийти за квитком та чекають на дворі. Нарізане повільно стоїть місяць, ради, коридори.

Настріп під час концертів наелектризований — переплетений спонтанними вибухами оплесків. На „Заповіт“ та „Ой у лузі червона калина“, слухачі зриваються на ноги та співають разом з бандуристами, а по кожній пісні шалені овації, сцену дослівно засипають квітами, синхронізовані оплески тривають 10—15 хвилин, люди скандують „Слава!“, „Слава Україні!“, „Воля Україні!“, „Єдиний!“ „Ще не вмерла України“. Всі концерти кінчаються спільним співом гімну, під час якого на залі мають синьо-жовті прапори та в багатьох слухачів піднесені три пальці на ознаку грізуба та перемоги.

Бандуристи вітають офіційно та неформально чирівники та представники різних організацій та установ. Вітають нас сердечно спонсори нашого турне — Товариство „Україна“ та „Фонд Культури“. На кожній обставині межі автобусів спливають і вітають нас хлібом, сім'єю і квітами, піснями й музиками, промовами, подарунками. При кожній можливій нагоді (а не всюди це було можливо) до наших еспонсорів також допущаються з синьо-жовтими прапорами, теплими обіймами та щирими вітаннями, представники Руху та Демократичного Більшовику, урядові, обласні і місцеві рай. У Товаристві Української мови „Промітні“, різні громадські угруповування, студенти, діти, молоді та ряд мистецьких колективів.

Згодом вітають нас наші рідні родичі, кривні, земляки. Перед кожним готелем, на зупинках, перед і після концертів, з китицями волючок, маків, ромеїв, троянд, шукають, розпитують — „А чи немає там мамі, ...“ „Чи прийхав?“ А тоді зліва, перша зустріч, обійми, слюзи.

Прийвіт Україні від бандуристів та всієї української діаспори на концертах і зустрічах висловлює голо- ва капелі д-р Мiroся Гнатюк: „На священну землю рідної України вернулися і діти, щоб привітати своїх сестер і братів піснями і словом, яке ми плекали і держали десятиліттями... Схилимося на коліна й наші голови перед славним народом, що його частинкою ми були, є і будемо! Після довгих мандриків світами і жокеанськими країнами, ми знов в Україні! Прийм! Рідна Мати, нашу працю, прийми нашу кров, і ширю, гарчу, синівську любов...“

Закликає він присутніх схилити голови і перед пам'яттю тих, котрі відійшли у вічність, які загинули на засланні, були замордовані, чи розстріляні. Представляє присутнього одного із засновників Київської Капелі, племянника Григорія Кітасого — Петра Кітасого. Представляє наймолодшого бандуриста, 14-літнього Оresta Складенця з Торонто. Представляє також заслуженого найстаршого бандуриста, Петра Гончаренка, котрий через 40 літ очолював капелю та якому капеля завдячує своє існування а в свою чергу Петро Гончаренко постійно підкреслює, що капеля бандуристів у ньому єдиний утілюєся званням, амбасадора української культури та з тим гаслом чесно з'їхала весь світ.

Чесно капеля й повернулася на рідну землю, де її місця і тільки переживаючи всі сподівання, після першого концерту в Києві, блиско це з'ясував Мiroся Горбаль, представник Київської Мисської Ради та УРП, поет та колишній політв'язень. „Ми дякуємо Богу, що в той час коли була та залізна завіса, коли Україна була вже у відчаї та тільки одиниці щось думали про неї, то ви там все ж таки вірили, що Україна буде жити та зберегти ту пісню, і принесли нам її сьогодні, коли вже Україна сама починає відновитися з колін. Якщо брати під увагу, що в тому чужому, англійському оточенні ви змогли зберегти мову, пісню, той дух пісні — то при тому всьому, що діялося тут, є підстава на те що ми, як нація маємо право жити, бо ми все ж таки є нація, хто би що там не хотів, бо ми все ж таки народ!“

Після останнього концерту у Львові подібні думки висловив Мiroся Кацал, диригент хлоп'ячого хору „Дударик“, котрий недавно гостював в ЗСА й Канаді: „Цей колектив, а пап з диригентом, не пішов шляхом найпростіших обробок і легкої популярності, хоч багато людей цього сподівалося. Але ж глибокий пласти, які зачепили вразливі бандуристу й голоси, це монументальні полотна, які вражають і можна привітати їх тільки захопленням. А якщо говорити про дух, про оту церкву в середині кожного з них, то планати, що в кожного та церква називається Україна і вони свято про нею дбають, і за це низько вклонитися їм від усіх нас. Вони збудили багатьох нас сонних і сьогодні багато нас вже на нотах завдяки цьому молодим-козакам“.

Необхідно тут скласти китиці влчності, пошани та признання мистецькому керівникові та диригентові Володимирові Колесникові за його козальний вклад не тільки в скарбницю кобзарського мистецтва, але й в процеси національного, державного та духовного відродження нашого народу. Влучно, у своїй знаменитій рецензії („Культура і Життя“ з 15-го червня 1991 року) його характеризував М. Голованченко: „Це справжній маестро-чарівник, який вмів не тільки розкрити задум автора, зміст, стиль, характер і колорит твору, передати подих епохи“. Хотілося додати, що цей же маестро-чарівник чутило в досконалості відчув те, зрозумів та потреби сучасної епохи і вміло й самовільно провадив кобзарів-бандуристів до вершин, щоб блискучим репертуаром та чудовим ви-

конанням надати натхнення, сили та віри в краще майбутнє.

Ще перетворювалося пісню — прямою, безпосередньо мовою душі. Це відчували і чули всі присутні. У роздумах можна тільки намагатися віднайти якийсь основний ключ, котрий роз'яснює і з'ясує суть тої дії. А ключ тої знаходиться у ційості музичного монтажу концертної програми, де стисло послідують музика, зміст, слова, супровід і голоси. Разом, вони впливають і зображують закорінені свята людини.

Під майстерною рукою маестра Колесника, у супровод бандур, починаючи спокійною молитвою та прославою Господа, бандуристи поступово, автоматично але неспохитно, відкривають і розмалюють славне історичне минуле, забавляють жертвами, болем, гіркими втратами — „за свою омріяну державу, січову волю нашу свою“.

І вслухалася в цю пісню та зачарувана Україна, на якій погинуло козацтво, а поворістали нехресні козацькі діти. І почула вона, як зривалася орда, гайдамаки, вороги карати, братів рятувати, слави здобувати. І почула на чужині кожному базарі, як між шумом і метушню спочатку заглушено втіталася, а в кінці звучала тільки вона — українська пісня: „Грай кобзарю, поки стане воля!“.

І підсвідомо наростала віра, що дійсно ми, разом — „тую червону калину підіймемо, тую ярну пшеницю ізберемо, і нашу славу України розвешіємо“.

Під кінець концерту — козальний твір — дума Гната Хоткевича „Буря на Чорному морі“ звуково відзеркалює розбурану хуртовину в душах виконавців і слухачів. Цей твір використовує широчезні оркестрові засоби бандур, повний діапазон чоловічого хору та могутню силу й красу баритонського соля Яреми Ісакчука, і доводить концерт до кульмінаційного пункту, до своєрідного апогею —

„На Чорному Морі щось недобре —

Гей хлопці, стережіться...

Боги забули...

Тяжко перед ними ми всі

прозирали...

Тільки жертвою море

заспокоїться...аж тоді

невно живими

зостанемося...“

3 концерт у Харкові.

Вітають капелю у Запоріжжі.

У Донецькому.

У ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ В ВІЧНІСТЬ
НАШОГО НАЙДЯРОЖЧОГО
МУЖА І БАТЬКА

бл. п. д-ра
ЮРІЯ КУШНІРА

буде відправлена
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в середу, 14-го серпня 1991 р.
в церкві св. Михаїла в Йонкерсі, Н. Й.

о год. 8-й рано

Про молитви за спокій душі покійного просять:
дружина — ВІРА
доні —
д-р ЛЕСЯ КУШНІР-СЕНДЗІМІР
д-р МАРТА

Ділимося болем і сумом вісткою
з рідними, друзими і знайомими,
що в неділю, 28-го липня 1991 р., несподівано
відійшов у вічність на 38-му році життя
наш невіджиданий і найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, СИН, БРАТ І ВУРКО

бл. п.

**МИХАІЛ МАРКІАН
КОСТИРКА**

ПАНАХИДА - п'ятниця, 2-го серпня 1991 р. о год. 7:30
веч. у похоронному закладі Петра Яреми в Нью-Йорку.
ПОХОРОН — субота, 3-го серпня 1991 р. о год. 9:30 рано
в церкві св. Юра в Нью-Йорку, в опісля на українській православної цвинтарі св. Андрія Первозваного в С. Банд Брук-у, Н. Дж.

у безмежному горю залишили:

дружина — ПІДГАДА ВІКТОРОМ
та СЕНЮ
батьки — РОМАН І ЯРОСЛАВА
сестри —
ІРЕНА із сином ПЕТРОМ
ІВАНКА з дочками НАТАЛКОЮ
та КАТЕРИНОЮ

близька і дальша родина в ЗСА і в Україні

Всі діти Донецького — матір Василь Стуса розповідає про сина.

І саме тут наступає суттєве питання: чи ж не вистачило вже безмежних жертв? Чи ж не дали ми іспиту зрілості? Чи ж не пора піднятися на ноги, випрямися, та гідно, твердо йти вперед? У відповідь, капеля закликає:

„Вставай народе, з руїн і пощирі —
за дім, за край, встанай до брата брат —
Вперто — за честь, за кров, за волю іде народ!“

Але народ, могутній чесний народ, це не просто маса, це не натовп, який заклопотаний босими клімачами чи розумками. Народ складається з одиниць. І який, котий одиниця на ці основні питання може відповісти тільки за себе.

В Донецькому несподівано пощастило мені відлучитися від турне та поїхати до цього об'єкта шастарського села, де виростає Василь Стус. Відбула там незабутня зустріч з його сестрою та його 90-літньою матір'ю. І саме там, я зрозуміла суть цієї подорожі по Україні, зрозуміла суть цього життя. Скрісталізував це для нас усіх Василь Стус, своїм життям, своїми словами:

„...Мій Господи — це ти мене береш,
немов шматок невірований глини,
і місиш, місиш і палючим вогнем
формуєш і бреш — заарми
іще один кавалок України
сподобивсь тверді!“

